

kisvárdai lapok

XXII. évfolyam 6. szám - 2020. augusztus 27. csütörtök

Szabó Viktor, Horányi László - Miroslav Krleža: A Glembay-ház
- a komáromi Jókai Színház előadása, rendező: Martin Huba

„Ha egyetemesen szemléljük a Glembajokat, amint háromszáz főnyi menettel vonulnak felénk, felmerül az a meglehetősen bonyolult kérdés: vajon merre tartanak ezek a Glembajok, s voltaképpen mi a célja családirag szervezett mozgásuknak a mi siralmasan provinciális viszonyainkon át?”- tette fel saját Glembay-trilógiája kapcsán a horvát író, Miroslav Krleža a kérdést, amelyet Martin Huba Glembay-ház rendezésében akár a főhős, a családtól látszólag elfajzott Leone is feltehetne. Tizenegy évnyi otthon-nemlét után ugyanis mai szóval élve olyan „szervezett bűnözésbe” csöppen bele a hazaértékor, ahol az időközben dúsgazdaggá váló édesapja fiatal feleségének kétes ügyleteit, illetve apja váltókkal való machinációit a családtagokon kívül a Glembay-klánhoz „bekötött” jogász, orvos, lelkész, de az egész személyzet is igyekszik eltussolni, illetve semmissé tenni.

Gyürky Kata

Magyar
Színházak
XXXII. kisvárdai
fesztiválja

2020. augusztus 21-29.

Szakmai Klub

Visky András: PORNÓ – Feleségem története – a Kolozsvári Állami Magyar Színház és a Gyulai Várszínház közös produkciója. Rendező: Árkosi Árpád.

ZSIGA ÉS A NŐK – a marosvásárhelyi Spectrum Színház előadása. Rendező: Bodolay Géza.

Írók és művek – akár így is lehetne summázni a két előadásról szóló szakmai beszélgetéseket. Visky András darabja a '89-es romániai forradalom előtti időket jeleníti meg, ahogyan egy nappal korábban Kincses Elemér Fügöny című munkája, ahogyan abban is van hasonlóság a két mű között, hogy mindkettő személyes traumákból született. A Szakmai Klub felszólalói egyöntetűen átütő élményekről számoltak be az Árkosi Árpád rendezte előadás kapcsán. Kovács Dezső kritikus elsőként kiemelte Imre Éva színészi játékát, ami szerint igazi nagy formátumú alakítás. Emellett méltatta Cári Tibor zeneszerző munkáját is. Az előadást „kötői oratorikus passiónak” nevezte, amelyben egy női szenvedéstörténet bontakozik ki. Ezek után a rendező, Árkosi Árpád beszélt az előadás létrejöttének körülményeiről, a próbafolyamat döntő része a karanténhelyzetben valósult meg, ami számos hátránya mellett lehetőséget adott az elmélyült műhelymunkára. Az előadást eddig két helyen játszották, a kisvárdai helyszín egy harmadikféle tér volt ezekhez képest – mondta a rendező. Kozma András dramaturg, zsűritag arról beszélt, hogy felkavaró élményt jelentett neki az előadás, némiképpen Borbély Szilárd Halotti pompájára emlékeztette a magzatát elvesztő nő kálváriája. Furcsa, apokrif misztériumjáték – ez volt az ő megne-

vezése a látottakról, hiszen a színház szerint élet és halál, születés és halál dimenziójában létezik, és nagyon szép, ahogyan Visky műve a teatralitáson keresztül dolgozza föl a személyes tragédiát.

Egymástól eltérő vélemények fogalmazódtak meg a másik tárgyalt előadás, a Móricz Zsigmond naplója alapján összeállított Zsiga és a nők kapcsán. Míg Szabó Réka dramaturg pozitívan értékelte a marosvásárhelyi előadást, mert szerint Bodolay Géza – a tőle megszokott módon – „deheroizálta” az író, fricskázva a konvencionális, addig több hozzászóló is értetlenségét fejezte ki az előadásban látottakkal kapcsolatban. Gulyás Gábor esztéta, zsűritag például azt fogalmazta meg, hogy a néhány évvel ezelőtt megjelent és irodalmi szenzációnak számító naplóban számára éppen a női sorsok voltak érdekesek, ám itt ezekből lényegében nem jelent meg

semmi, és szerint Móricz sem az a durva figura volt, ahogyan ábrázolják. Az előadásban részt vevő színészek (Czikó Juliánna, Szász Anna, Márton Emőke, Katinka, Ruszuly Ervin) ugyanakkor arról számoltak be, hogy rendkívül sok információt kaptak a rendezőtől Móricz Zsigmondról, és nagyon sokat tanultak a próbafolyamatból. Czikó Juliánna úgy fogalmazott, a nagyon sok háttértörténet és szövegolvasás hatására szinte észrevétlenül csúsztak bele a móriczi világba és értették meg azt.

Ungvári Judit

Az utolsó próba

Farkas Ibolya jutalomjátékát láthatta a közönség a soproni Petőfi Színház, a zentai Magyar Kamaraszínház és a marosvásárhelyi Spectrum Színház közös produkciójában – a *Római karneválban*.

Mi történhet egy olyan színésznővel – mi több, művésznővel –, akit egész élete a színházhoz kötött, s aki már tíz hosszú éve nem állt színpadon? Rá sem nézett az imádott-rettegett deszkákra, inkább behunyta a szemét, amikor páholynitogatóként székükhöz vezette a nézőket! Hogyan lehet tovább élni, ha a mindennapok legfőbb mozgatórugója – az alkotás, a szereplés – egyszer csak eltűnik? Lassú és szomorú harc kezdődik az oxigénért, ami minden lélegzétvétellel egyre csak szökik a bezárt szobából. Ez a folyamat azonban még megállítható. Kell még egy előadás! Vagy legalább egy próba... csak egyetlenegy.

Farkas Ibolya úgy sugárzik a színpadon, ahogyan egykor a darabbeli Margit tehette. Nevettet, miközben minden pillanatban képes önazonos maradni. A komikus és komoly jelenetek közötti átmenetet könnyeddé, szinte észrevétlenné teszi, s ezáltal érvényesül igazán az előadás finom, ironikus humora. Györffy András, Wischer Johann és Kárp György segítenek a jelenetek kiteljesítésében. Kontrollált alakításuk révén anélkül állhat a Margiton keresztül megjelenő női sors a történet középpontjában, hogy túlzottan érzélgőssé válna. Pataki Andrásnak nem kizáró-

lag a rendezés köszönhető: színpadra alkalmazta a darabot, és a díszletet is ő tervezte. Ez utóbbi a színésznő lelki és fizikai állapotának tükrésként értelmezhető. Olyan szobabelső látható (hagyományos kukucskálószínpadi elrendezésben), amelyben a nézőtér felőli részt egyenes, szokványos falak határolják. A szoba hátsó része azonban az álom, a képzelgések, a delírium terepévé válik. Itt a falak kimért négyzetessége megtörik, s a szokványos alakzat éles- és tompaszögökben folytatódik. Viszont ezek a térelemek csak látszólag határolják el a művésznő lakását a külvilágtól. Csak a vázuk látszik, csupaszon, takarás nélkül, s ezáltal hangsúlyozzák az élet mulandóságát olyan módon, ahogyan a csontváz viszonyul a hús-vér testhez. A fény át-átszűrődik a falakon, ahogyan a színésznő világába is egyre inkább visszatüremkedik a színház. Érzékeny átgondoltság jellemzi a rendezői koncepciót, amely lehetővé teszi az előadás kibontakozását. Könnyed komédiaként játssza

újra életét a főszereplő, aki élete utolsó napján szembenéz egykori fiatalságával, szépségével, s rendkívüli humorral néz szembe az elkerülhetetlennel. Számos helyzetkomikum kínálkozik, amelyet a színészek jó érzékel használnak ki. A nevetés észrevétlenül tűnik el. A szerep olyan gyorsan válik semmivé, ahogyan jött. Az élet pedig csendben tovaiáll.

Tölli Szofia

Élni kell!

Farkas Ibolyát köszöntötték munkatársai és a kisvárdai Rotary Club képviselője a Római karnevál előadása után. 61 évadot töltött a színészi pályán, és nem tervezi abbahagyni.

Ez az életem. Amióta csak az eszemet tudom, színésznő akartam lenni, soha nem akartam mást. Annak idején az udvarunkon felállítottam egy színpadot, történeteket találtam ki, édesanyám ruháit pedig átalakítottam jelmezzé és játszottam. Egyszer egy gyönyörű abroszt is felvágtam, mert szükségem volt rá valamelyik előadásomhoz. Már iskolás koromban is rendeztem osztálytermi előadásokat, emellett pedig zongoráztam, balettoztam, tornáztam. Pedig akkor, a háború után a családom nagyon szegény volt. Nem tudom, édesanyám hogyan teremtette meg mindazt, ami alapján most azt mondhatom: boldog gyerek voltam.

Soha nem fordult meg a fejében, hogy más szakmát válasszon? A családja nem akarta lebeszélni a színészetéről?

Egy napig apáca akartam lenni. Ugyan református vagyok, de külön korengedéllyel katolikus iskolába írártak Kolozsvárott. Amikor az első tanítási napon be mentem az iskolába, és megláttam a szentképeket, a fekete ruhában suhanó apá-

cákat, az nekem színház volt. Azután édesanyám elmagyarázta, hogy ez mit is jelent, ezért úgy döntöttem, hogy marad a színésznői pálya. Soha nem akartak otthon lebeszélni erről, minden segítséget megkaptam. Nem a csillogás vonzott ebben az egészben: maga színház érdekelte.

A műsorfüzetben azt olvashatjuk, úgy gondolja, hogy a darabbéli színésznő története akár Önről is szólhatna.

Nagyon szép szerepeket játszhattam el, sikeres pályát tudhatok magam mögött. Ennek ellenére ez nem így indult. Pályám elején úgy mond kispadon ültem. Játsoztam, de úgy éreztem, hogy nem olyan szerepeket, amelyek igazi kihívást jelentettek volna. Két évig a kolozsvári színház tagja voltam, ahol igazi álomszerepeket kaptam. Kellett ez az időszak ahhoz, hogy másképpen viszonyuljanak hozzám Marosvásárhelyen, miután visszamentem.

Hogyan birkózott meg a karantén bezártságával?

Engem ez a probléma talán kevésbé érintett, mint a fiatalabb generációt. Én már el tudom fogadni, ha egy hónapig nem léphetek színpadra. Nekem sem volt könnyű, de megtettem minden azért, hogy a fizikai és a szellemi képességeimet megőrizzem.

Farkas Ibolya

Milyen tevékenységek segítették ebben?

Amikor csak bizonyos időszakban lehetett kimenni otthonról, én akkor is minden nap sétáltam egy órát. Évtizedek óta minden reggel tornázok – enélkül nem is tudom elképzelni a napomat, s muszáj fenntartani a fizikai kondícióm. Ami pedig a szellemi tornát illeti: rengeteget olvasok, és sakkozok. COVID ide vagy oda, élni kell!

Tölli Szofia

A vér ereje

„Ha egyetemesen szemléljük a Glembajokat, amint háromszáz főnyi menettel vonulnak felénk, felmerül az a meglehetősen bonyolult kérdés: vajon merre tartanak ezek a Glembajok, s voltaképpen mi a célja családilag szervezett mozgásuknak a mi siralmasan provinciális viszonyainkon át?”-tette fel saját Glembay-trilógiája kapcsán a horvát író, Miroslav Krleža a kérdést, amelyet Martin Huba Glembay-ház rendezésében akár a főhős, a családtól látszólag elfajzott Leone is feltehetne. Tizenegy évnyi otthon-nemlét után ugyanis mai szóval élve olyan „szervezett bűnözésbe” csöppen bele a hazaértekor, ahol az időközben dúsgazdaggá váló édesapja fiatal feleségének kétes ügyleteit, illetve apja váltókkal való machinációit a családtagokon kívül a Glembay-klánhoz „bekötött” jogász, orvos, lelkész, de az egész személyzet is igyekszik eltusolni, illetve semmissé tenni.

Martin Huba rendezésében ezt a „minden rendben” - látszatot a csillogó-villogó, a mérhetetlen gazdagságról árulkodó díszlet tökéletessége is igyekszik felénk közvetíteni. Ebben a magát bárói ranggal fémjelzett családban a „csilli-villi” környezet azonban egyre inkább kontrasztba kerül a mind sötétebbé váló szüzsével, azaz azzal, ahogyan a festőművész mivolta miatt a bankárcsalád szellemiségétől igen távol került fiú, Leone elkezd a „családi szennyben” turkálni.

S mivel az irodalmi alapanyag rendkívül erős, az adaptáció — kétségtelenül a konzervatív

rendezői iskolát képviselve — nem tesz mást, mint a családtagok között elhangzó párbeszéd során keresztül leplezi le, hogy mi minden mocskos és törvényellenes dolog szárad a klán lelkén. Amelyekhez Leone természetesen nem, hogy aszisztálni nem akar, de egyfajta rezonőr szerepben tetszelegve magát az úgynevezett Glembay-atmoszférától mentesnek, elfajzottnak állítja be.

Csakhogy a zsenialitása miatt (is) a darab két legfontosabb párbeszédéből, Leone-nak az apjával, majd apja második feleségével folytatott diskurzusából egyre inkább az derül ki, hogy a vér szava jóval erősebb, mint az elfajzásra vonatkozó igény. Tudják, olyasformán, mint A Karamazov testvérek Aljosájánál: aki elvileg a habitusával és a jellemével „nem Karamazov”, aztán kiderül, hogy azért benne is lenne némi hajlam a mocskos kéjvágyra... A rendezés pedig a társulatnak köszönhetően építhet is ezekre a párbeszédre. Minden tisztelem a Leone-t megformáló Szabó Viktoré, aki a bolondos művész és a vérszomjas

Glembay-ivadék közötti széles skálán mozogva hihetetlenül erős teljesítményt nyújt a színpadon, a takargatnivalóval jócskán rendelkező mostohaanya, a Holocsy Katalin megformálta „bárónéról” és az apát, Ignácot játszó Horányi Lászlóról nem is beszélve.

Gyürky Katalin

Fontos, hogy minden korosztály tudja: miket éltünk át

Horányi László Jászai Mari-díjas színművésszel, rendezővel, az Esztergomi Várszínház igazgatójával a váratlan helyzetekre adódó lehetséges válaszokról, az új évadot meghatározó szakmai szempontokról, és a derékba tört művészi pályáivekről is beszélgettünk.

Sikerült túllendülni a pandémiás időszakon?

Nem vagyok egyedül a váratlan helyzettel, és mint minden színházcsinálónak, nekem is az a célom, hogy az ismeretlen szituációra adott lehetséges válaszokkal a közönségünk végre megkapja azt a színházi élményt, amire jegyet váltott. Folyamatosan ezen dolgozunk, ez nyilván Kisvárdán sincs másként.

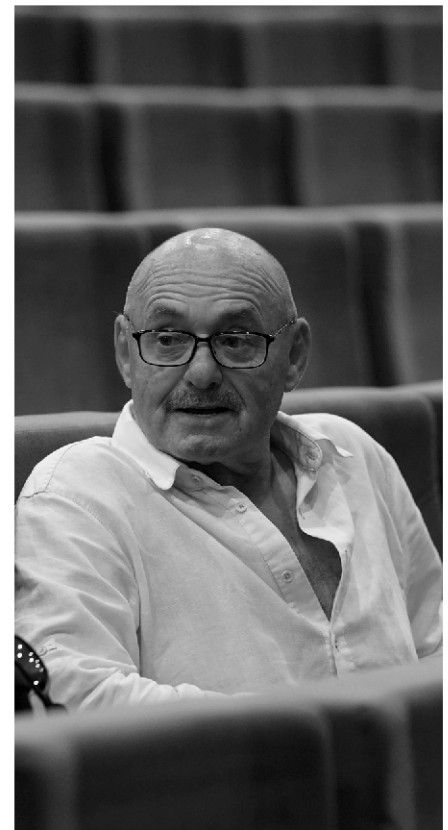
Esztergom idei évadjának művészeti koncepcióját a nemzeti összetartozás jegyében fogalmaztatók meg. A kisvárdai színházi fesztiválon számos olyan előadás látható, amit akár a trianoni békediktátum, akár a 70-es, 80-es évek történelmi örökségének feldolgozása, megértése inspirált. Hogyan látod: miért éppen most került ennyire előtérbe mindez más színházakban, fesztiválokban?

Tudni kell, hogy a 90-es években először az Esztergomi Várszínház, és a kisvárdai fesztivál integrálta a hazai színházi életbe a határon túli előadásokat. Az elmúlt harminc évben eljutottunk odáig, hogy ha külhoni magyar nyelven játszó előadások szerepelnek a programunkban, akkor az érdeklődés garan-

tált, és a kortárs színházi kultúrát és közéletet tekintve ez pozitív fejlemény. Az új évad koncepcióját természetesen meghatározták a szakmai szempontok is. A legérdekesebb, újszerű színházi nyelven fogalmazó, vagy éppen a legnagyobb érdeklődésre számot tartó produciókat hívtuk meg. Mindezen túl, ha már a trianoni békediktátumról esett szó, kiemelném, hogy a kulturális kormányzat európai szintű megemlékezés-sorozatát vitt végbe.

Két, az Esztergomi Várszínházhoz is köthető előadás, A Glembay-ház és a Római karnevál is szerepel az idei kisvárdai fesztivál versenyprogramjában. Tegnap Márton Emőke-Katinkával többek között arról beszélgettem, hogy a fiatalabbak számára mit is jelenthet a múltfeldolgozás. Hogyan látja ezt a tapasztaltabb generáció képviselője?

Legelőbb egy harmadik előadásról szólnék. Véleményem szerint a legfontosabb, hogy rendszeresen beszéljünk a trianoni tragédia árnyékában megbúvó kérdésekről. Éppen ezért létrehoztuk a Fekete zongora című, Ady Endre és Tisza István elképzelt párbeszédéről szóló előadásunkat, ami kiemelkedő közönségérdeklődést hozott magával. Még egy, negyedik produció: miután az Esztergomi Várszínház a királyi várban működik, adta magát, hogy a pápai trónhoz eddig legközelebb került magyar püspökünk, Bakócz Tamás életét is feldolgozzuk. A kérdésre válaszolva, fontos, hogy

Horányi László

minduntalan beszéljünk a közel- és a távoli múlt történéseiről, hogy minden korosztály tudja: miket éltünk át. Tisztában kell lennünk az elhallgatott, félreértett, vagy félremagyarázott történelmünkkel. A Kisvárdán is a nagyközönség elé kerülő előadásokról szólva, ne feledjük el, hogy Martin Huba, A Glembay-ház rendezője a nemzetközi színházi élet kiemelkedő alkotója, a Római karnevál színészi stábja pedig az egész Kárpát-medencéből építkezik, ezzel is erősítve a nemzeti, nemzetközi összetartozás eszmeiségét. Ráadásul az utóbbi előadásban megfogalmazott, derékba tört művészi pályáivek éppúgy megtörténhettek Délvidéken, Erdélyben, Kárpátalján, mint Felvidéken.

KONCENTRÁCIÓ, KREATIVITÁS, KOOPERÁCIÓ

Színházi workshop középiskolás korosztálynak - a workshopot vezeti:
Móczár Bence, a Kaposvári Egyetem Rippl-Rónai Művészeti Kar Színházi
Intézetének IV. éves színművész hallgatója.

Fesztiválhangulatok

Mai program

10.00-13.00; 15.00-18.00 –
**KONCENTRÁCIÓ, KREATI-
VITÁS, KOOPERÁCIÓ –**

Színházi workshop közép-
iskolák korosztályának

**Helyszín: Konferencia Köz-
pont, Kisvárd**

10.00-16.00 – **A SZÍNÉSZ
RENDKÍVÜLI RAJZOLATA –**

Sardar Tagirovsky workshopja

**Helyszín: Művészetek Háza
VI. oktatóterem**

11:00 – **Szakmai Klub**

Beszélgetés az előző napi
előadásokról **Helyszín: Mű-
vészetek Háza pódiumterme**

13.00 - 15.00 – **VW Villám-
Workshop - Szakmai ráhan-
goló**

**Helyszín: Művészetek
Háza pódiumterme**

17:30 – **SZŐCS GÉZA:
RASZPUTYIN**

Szatmárnémeti Északi Szín-
ház Harag György Társulata.
**Helyszín: Művészetek Háza
színházterme**

20:00 – **SOMOGYI-EISEMANN
-ZÁGON: FEKETE PÉTER**

Szabadkai Népszínház
Magyar Társulata

Helyszín: Bagolyvár

21:30 – **LÉNÁRD RÓBERT:
MOSOLY**

Újvidéki Művészeti Akadémia
Helyszín: Zsinagóga

kisvárdai lapok

A Magyar Színházak
XXXII. Kisvárdai
Fesztiváljának napilapja

Szerkesztő:

Ungvári Judit

Munkatársak:

Tölli Szofia, Oláh Zsolt

Fotók:

Kerezi Béla

Nyomdai előkészítés:

Kóczon Nikoletta

Nyomdai kivitelezés:

Imi Print Nyomda

Felelős kiadó: **Nyakó Béla**
ISSN 1587-8325

www.kisvarda.szhaz.hu

A Magyar Színházak XXXII. Kisvárdai Fesztiváljának támogatói:

Nemzeti Kulturális Alap

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

KISVÁRDAI VÁROS
ÖNKORMÁNYZATA

Friss FM, Kisvárd